

Kaupunginvaltuusto

50 §

Lausunto valtiovarainministeriölle kuntarakennelakiluonnoksesta

Kaupunginsihteeri:

Valtiovarainministeriö pyytää kirjeellään 22.11.2012 lausuntoa liitteenä olevasta kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- *selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;*
- *esityksen sisältämistä määräajoista ja menetteleyistä;*
- *valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;*
- *yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;*
- *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.*

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 7.3.2013.

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 22.11.2012:

Liite

Kuntaudistushankkeeseen liittyen Joensuun kaupunginvaltuusto antoi kokouksessaan 26.3.2012 § 29 lausunnon ”Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne” –selvityksestä ja kuntauudistukseen liittyvistä muista hankkeista.

Kaupunginvaltuuston 26.3.2012 antaman lausunnon keskeiset kohdat nyt esillä olevaan asiaan liittyen olivat seuraavat:

Tarve uudistaa kunta- ja palvelurakennetta Joensuun näkökulmasta on perusteltu seuraavista syistä:

- väestön määrän ja väestörakenteen muutos ja eriytyminen
- kasvavat terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarpeet ja niistä aiheutuvat kustannukset
- osaavan henkilöstön rekrytointi kasvavan kysynnän palveluissa
- hitaampi taloudellinen kasvu, valtion mahdollisuudet tukea palvelujen järjestämistä kasvavilla valtionosuuksilla ei mahdollista
- verorasituksen kohtuullisuus

- yhdyskuntarakenteen tarkoituksenmukainen ohjaus; asuminen, maankäyttö, liikenne
- kuntalaisten yhdenvertaisuus palvelujen suhteen, palvelujen laatukriteerien kehittäminen
- sopimusperustainen yhteistyö on hallinnollisesti raskas ja demokratian kannalta huono vaihtoehto, Joensuun seudulla merkittävimmät asiat tehdään jo nyt yhdessä

Kuntarakennetarkastelussa käytetyt tarkastelunäkökulmat ja kriteerit Joensuun näkökulmasta:

- väestön määrän ja rakenteen kehitysarvio on erittäin keskeinen tarkastelunäkökulma
- verotuksen tasoa on tarkasteltava paitsi maakunnallisesti myös suhteessa Itä-Suomen muihin keskuskaupunkeihin
- keskuskaupungilla useat palvelut ovat kehyskuntia laajemmat ja monipuolisemmat, kunnallisverorahoituksesta vastaavat vain keskuskaupungin asukkaat
- väestö- ja sosiaalirakenteen eriytyminen kaupunkiseuduilla vaikuttaa verotuloeroihin
- yhdyskuntarakennetarkastelun käsitteet ovat soveltuvia kuvaamaan myös Joensuun seudun yhdyskuntarakennetta ja nostavat esiin yhdyskuntarakenteen keskeiset kysymykset
- työssäkäyntialue ja työpaikkaomavaraisuus soveltuvat käsitteinä hyvin kuntarakennetarkasteluun
- vapaa-ajan asiointi suuntautuu laajalta alueelta Joensuuhun
- Joensuun sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannustaso on hyvin kilpailukykyinen verrattuna keskisuuriin kaupunkeihin
- yhden kunnan rakenne mahdollistaisi sote-palvelutuotannon kustannustehokkaamman palvelurakenteen, Joensuussa sijaitsevat jo nyt sosiaali- ja terveystoimen erityispalvelut
- tällä hetkellä koulu- ja päivähoitopalveluiden järjestäminen lähtee kunkin kunnan omista intresseistä; palveluita ei suunnitella ja toteuteta yhteistyössä
- suuremman kuntakokonaisuuden puitteissa voimavarojen suuntaaminen olisi tehokkaampaa, minkä myötä voitaisiin paremmin huomioida myös maaseutumaisilla alueilla asuvien palvelutarpeet

- elinkeino- ja kasvupolitiikan merkitys ja elinvoimaisuuden vahvistaminen ovat tärkeitä kriteereitä ja perusteluja, kuntien voimavarat tulisi koota yhteen siten, että ne ovat mahdollisimman lähellä yritysten ja asukkaiden arkea ja toisaalta turvaavat riittävän kompetenssin ja voimavarat
- elinvoiman kannalta ydinkysymys on elinkeinopoliittisesti elinvoimaisten ja elinkelpoisten talousalueiden muodostaminen, johon voidaan vastata kehittämällä kuntarakennetta

Lausunnossaan Joensuun kaupunginvaltuusto totesi, että se on valmis osallistumaan ministeriön käynnistämään erityiseen kuntajakoselvitykseen. Malli tuo ulkopuolisen ja puolueettoman asiantuntijanäkemyksen ja ohjauksen valmiuteen. Malli myös velvoittaa mukana olevat kunnat osallistumaan selvitystyöhön. Lähtökohtana on, että kaikkien kuntien näkemykset tulevat tasapuolisesti kuulluiksi. Erityinen kuntajakoselvitys voitaisiin toteuttaa työryhmän esittämällä alueella, joka muodostuisi seuraavista kunnista: Iloanta, Joensuu, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi. Kaupunginvaltuuston antaman lausunnon mukaan kunnat ovat tasavertaisia neuvottelukumppaneita ja neuvottelut käydään ilman pelkoa pakkoliitoksista.

Osaliitoksia ei lausunnossa pidetty tavoiteltavana vaihtoehtona.

Lausunnossa todettiin, että yhdistymistuki on kytkettävä toiminnan ja palveluiden järjestämisen tehostumiseen, puutteellisen infrastruktuurin saattamiseen ajan tasalle ja kuntaliitoksen yhdistymissopimuksen toteutumisen seurantaan.

Valtionosuusjärjestelmän tulisi olla uudistukseen kannustava.

Yhdistymissopimuksille on luotava malli, jota käytettävä kaikissa kuntaliitoksissa. Lausunnossa esitettiin sopimuksessa huomioitavia asioita.

Lausuntoon liittyen kaupunginvaltuusto lausui koskien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä mm. seuraavaa:

- lainsäädäntöä tulee kehittää niin, että se mahdollistaa erikoissairaanhoidossa myös keskuskaupunkimallin toteuttamisen, jolloin nykyisten sairaanhoitopiirien toiminta siirrettäisiin keskussairaaloiden sijaintikuntien organisaatioon
- vahvalla peruskunnalla on mallissa järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden järjestämisestä
- malli mahdollistaa nykyistä saumattomamman yhteistyön erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden välille
- demokratian näkökulmasta malli mahdollistaa toiminnan yksiportaisen ohjauksen ja päätöksenteon
- keskuskaupunkieihin muodostettava kuntien edustajista muodostuva yhteislautakunta ohjaisi alueen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä

- erityisvastuualue toimintojen järjestämisestä vastaisivat perustettavat toimielimet, joissa olisi edustus koko ERVA-alueelta ja tämä toimielin päättäisi erikoissairaanhoidon yhteistoimintasopimuksesta ja työnjaosta

Nämä edellä tiivistetyt kaupunginvaltuuston 26.3.2012 antaman lausunnon linjaukset ovat taustana ja pohjana nyt valmistellulle kuntarakennelakiluonnoksesta annettavalle lausunnolle.

Joensuun kaupungin lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta (lausunto-osio punaisella tekstillä):

Liite

Kaupunginhallituksen kokouksessa 18.2.2013 todettiin, että kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus pitää sisällään asiaa valmistelleen luottamushenkilötyöryhmän yksimieliset ehdotukset.

Kaupunginhallituksessa keskustelun aikana Markku Kauppinen esitti kaupunginjohtajan päätösehdotuksesta poiketen, että kappaleessa työpaikkomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne hyväksytään viimeinen kappale lausunnossa siten muutettuna, että sivulause ” johon voidaan vastata kehittämällä kuntarakennetta” poistetaan. Aino Heikura kannatti Kauppinen esitystä.

Puheenjohtajan esityksestä päätettiin suorittaa asiassa kättennostoäänestys siten, että ne jotka kannattavat kaupunginjohtajan päätösehdotusta äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat Markku Kauppinen esitystä äänestävät EI. Suoritettussa äänestyksessä annettiin 8 JAA -ääntä (Törmälä, Tahvanainen, Wihonen, Rätty M, Rätty H, Järvinen, Heinonen, Paukku) ja 3 EI -ääntä (Kauppinen, Heikura, Keskisalo). Kaupunginhallitus hyväksyi siten kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Keskustelun aikana Anni Järvinen esitti, että henkilöstön asemaa koskevaa lausuntoehdotusta muutetaan siten, että toiseksi viimeisen kappaleen viimeinen lause ja viimeinen kappale kokonaan poistetaan. Esitystä ei kannatettu, joten se raukesi.

Keskustelun aikana Aino Heikura esitti kaupunginjohtajan lausuntoehdotusta muutettavaksi siten, että kohdassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen teksti lausunnosta poistetaan ja tilalle tulee seuraava teksti:

”Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö tulee pyytämään kunnilta lausuntonsa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelyistä lähiviikkojen aikana. Tässä vaiheessa Joensuun kaupunki toteaa, että Itä- ja Keski-Suomen osalta tulee ratkaista, kuinka monta täyden palvelun päivystävää sairaalaa alueella tulee olemaan. Alueen erityispiirteinä ovat pitkät välimatkat, sekä nykyisten sairaanhoitopiirien väestömäärän suuret vaihtelut (45.000-270.000 asukasta). Ainoan yliopistosairaalan koko on vain 1/3 koko alueen väestömäärästä.

Lähipäivinä valmistuva valtakunnallinen selvitystyöryhmän esitys tarkentaa Itä-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa huomioon otettavat erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteita uudelleen järjestettäessä. Tavoitteena tulee olla perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen nykyistä kiinteämpi yhteistyö ja toimiva palvelurakenne. Uudistuksen yhteydessä on huomioitava kuntien taloudelliset edellytykset ja tarkennettava tilaaja-tuottajaroolit palveluiden järjestämisessä.”

Markku Kauppinen kannatti Aino Heikuran tekemää muutosehdotusta.

Puheenjohtajan esityksestä päätettiin suorittaa asiassa kättennostoäänestys siten, että ne jotka kannattavat kaupunginjohtajan päätösehdotusta äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat Aino Heikuran päätösehdotusta äänestävät EI. Suoritettussa äänestyksessä annettiin 9 JAA -ääntä (Törmälä, Paukku, Wihonen, Rätty M, Järvinen, Rätty H, Heinonen, Keskisalo, Tahvanainen) ja 2 EI -ääntä (Kauppinen, Heikura).

Käsittelyn tuloksena kaupunginhallitus hyväksyi näin kaupunginjohtajan muutetun päätösehdotuksen.

Kaupunginhallituksen päätökseen merkittiin Aino Heikuran ja Markku Kauppisen eriävä mielipide.

Ehdotus: (§ 93) Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää antaa valtiovarainministeriölle kuntarakennelakiluonnoksesta liitteen mukaisen lausunnon.

Keskustelu: Asiassa käytiin keskustelu, jossa 14 valtuutettua käytti puheenvuoron.

Keskustelun kuluessa valtuutettu Hannes Rossi esitti lausuntoehdotusta muutettavaksi siten, että kohdassa ”Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti” lausuntotekstin kaikki 8 kappaletta poistetaan ja tilalle otetaan seuraava teksti:

”Sosiaali- ja terveysministeriö tulee pyytämään kunnilta lausuntonsa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelyistä lähiviikkojen aikana. Tässä vaiheessa Joensuu kaupunki toteaa, että Itä- ja Keski-Suomen osalta tulee ratkaista, kuinka monta täyden palvelun päivystävää sairaalaa alueella tulee olemaan. Alueen erityispiirteitä ovat pitkät välimatkat, sekä nykyisten sairaanhoitopiirien väestömäärän suuret vaihtelut (45.000-270.000 asukasta). Ainoan yliopistosairaalan koko on vain 1/3 koko alueen väestömäärästä.

Lähipäivinä valmistuva valtakunnallinen selvitystyöryhmän esitys tarkentaa Itä-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa huomioon otettavat erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteita uudelleen järjestettäessä. Tavoitteena tulee olla perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen nykyistä kiinteämpi yhteistyö ja toimiva palvelurakenne. Uudistuksen yhteydessä on huomioitava kuntien taloudelliset edellytykset ja tarkennettava tilaaja-tuottajaroolit palveluiden järjestämisessä.”

Valtuutettu Juha Mustonen kannatti ensimmäisenä Hannes Rossin esitystä.

Edelleen keskustelun kuluessa valtuutettu Anni Järvinen esitti, että henkilöstön asemaa koskevaa lausuntoehdotusta muutetaan siten, että toiseksi viimeisen kappaleen viimeinen lause ja viimeinen kappale kokonaan poistetaan. Valtuutettu Petteri Tahvanainen kannatti Anni Järvisen muutosesitystä.

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja totesi, että kannatetuista muutosehdotuksista on äänestettävä teknisellä kokouslaitteistolla. Puheenjohtaja totesi, että ensimmäisenä äänestetään Hannes Rossin tekemästä muutosehdotuksesta, jolloin niiden, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä, tulee äänestää JAA, ja niiden, jotka kannattavat Hannes Rossin muutosesitystä, tulee äänestää EI. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 43 JAA - ääntä, 16 EI -ääntä, yhteensä 59 ääntä. Puheenjohtaja totesi, että tältä osin kaupunginhallituksen ehdotus on tullut hyväksytyksi.

Liite A

Tämän jälkeen puheenjohtaja totesi, että seuraavaksi äänestetään Anni Järvisen muutosesityksestä, jolloin niiden jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä tulee äänestää JAA, ja niiden, jotka kannattavat Anni Järvisen muutosesitystä, tulee äänestää EI. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 52 JAA -ääntä, 6 EI -ääntä, tyhjiä 1. Puheenjohtaja totesi, että tältä osin kaupunginhallituksen ehdotus on tullut hyväksytyksi.

Liite B

Päätös: Puheenjohtaja totesi että edellä selostetun käsittelyn tuloksena kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupunginhallituksen esityksen.

Otteen tarkastetusta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa Joensuussa 5.3.2013.

Toimistos sihteeri

Päivi Forsman

Valitusoikeus ja valitusperusteet Päätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta kirjallisella kunnallisvalituksella. Kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen ja valitusaika Valitusviranomainen, käyntiosoite, postiosoite, telefaksi ja sähköpostiosoite:

KUOPION HALLINTO-OIKEUS
 Käyntiosoite: Puijonkatu 29 A, 2.krs, 70100 KUOPIO
 Postiosoite: PL 1744, 70101 KUOPIO
 Telefaksi: 029 56 42501
 Sähköposti: kuopio.hao@om.fi

Kunnallisvalitus on tehtävä kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua siitä, kun päätöstä koskeva pöytäkirjaote on lähetetty hänelle kirjeellä. Mikäli tiedoksianto on toimitettu saantitodistusta vastaan tai luovuttamalla asiakirjat asianosaiselle, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Maankäyttö- ja rakennuslain 188.5 §:n mukaan kaavan tai rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan kuitenkin tulleen myös asiaosaisen tietoon silloin, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäville.

Pöytäkirjan nähtäväksi asettaminen Pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi:
 1.3.2013

Tiedoksianto*) Lähetetty tiedoksi kirjeellä (kuntalaki 95 §)
 Annettu postin kuljetettavaksi Asianosainen:
 (Pvm ja tiedoksiantaja)

Luovutettu asianosaiselle Asianosainen:

Paikka, pvm ja tiedoksiantajan allekirjoitus

Vastaanottajan allekirjoitus

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valituskirjelmä on valittajan, hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä allekirjoitettava. Jos muutoksenhakijan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituskirjelmän laatijana on muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä ja todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta sekä ne asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

**Valitusasia-
kirjojen
toimittaminen
valitusviran-
omaiselle
ja maksut**

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä. Valitusasiakirjat voi lähettää omalla vastuullaan myös telefaksina tai sähköpostiviestinä. Tällöin valituksen on oltava perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä

Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/93) 3 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 90 euroa.

*) Täytetään, jos päätös annetaan erityistiedoksiantona tiedoksi kuntalain 92 §:n 1 momentissa tarkoitettulle asianosaiselle.

Liitetään pöytäkirjanotteeseen

5.3.2013

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
Snellmaninkatu 1 A
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö 22.11.2012 / VM162:00/2011

Joensuun kaupungin lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta
(kaupunginvaltuuston päätös 25.2.2013 § 50)

Yleistä

Joensuun kaupungin näkemyksen mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteet ovat perusteltuja ja vahvoihin peruskuntiin pohjautuva kuntarakenne on hyvä tavoite. Vahvan peruskunnan käsite kaipaa kuitenkin selkeytystä. Joensuun seudulla tehtäviä hoidetaan jo tällä hetkellä kuntien välisellä yhteistyöllä kaikilla keskeisillä alueilla. Pääsääntöisesti Joensuu toimii yhteistyössä isäntäkuntana. Sopimusperustainen yhteistyö on hallinnollisesti raskas ja demokratian kannalta huono vaihtoehto. Sopimusperustaisella yhteistyöllä ei myöskään helposti kyetä poistamaan kuntarajoista aiheutuvia ongelmia mm. yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, palvelutuotannon ohjaamisen, talouden vakauden tai alueen elinvoimaisuuden/kilpailukyvyyn kannalta.

Keskuskaupungeilla kuten Joensuu, useat palvelut ovat kehyskuntia laajemmalla ja monipuolisemmalla esimerkiksi liikunta- ja kulttuuripalveluissa. Kunnallisverorahoituksesta vastaavat kuitenkin tältä osin vain keskuskaupungin asukkaat.

Voimavarojen optimaalinen kohdentaminen alueen kehityksen ja asukkaiden palvelujen kannalta onnistuu parhaiten vahvan peruskuntamallin pohjalta. Asukkaiden yhdenvertaisuus palvelutuotannossa tulee myös näin parhaiten turvatuksi.

Kuntarakennelain ohella valtionosuusjärjestelmä ja sen uudistaminen on olennaisesti kuntien toimintaan vaikuttava tekijä.

Selvitysvelvollisuus ja selvityspäätökset

Selvityspäätökset ovat Joensuun kaupungin näkemyksen mukaan yleisesti ottaen hyvin perusteltuja ja soveltuvia Joensuu seudulle. Selvityksen sisältö on myös määritelty varsin hyvin. Käytännössä selvitystyön sisältöä tulee tarkentaa alueellisista ja paikallisista lähtökohdista käsin selvityksessä mukana olevia kuntia kuullen.

Palveluiden edellyttämä väestöpohja

Palvelujen edellyttämä väestöpohja on selvityspohjana oikea, joskin 20.000 asukasta on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisen kannalta liian pieni. Kunta joutuu joka tapauksessa tukeutumaan muihin kuntiin. Tuotantoa voi olla pienissäkin yksiköissä. Väestön määrän ja rakenteen kehitysarvio liittyy olennaisesti tähän ja väestön kehitykseen liittyvät tilastolliset tiedot ja ennusteet tulee aluekohtaisesti tarkentaa tehtävien selvitysten yhteydessä. Kunnalla tulee olla taloudelliset ja henkilöstövoimavarat tehtäviensä hoitamiseen ja palvelujen yhdenvertaiseen järjestämiseen. Elinvoima ja kilpailukyky edellyttää myös riittävää väestöpohjaa. Kunnalla tulee olla riittävä kyky omaan palvelutuotantoon ja sitä kautta kyky hallita markkinoita palveluiden tuotantotapojen monipuolistuessa asukkaiden vaatimusten valinnanvapauden lisäämisestä kasvaessa.

Työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne

Selvityspohjana työpaikka-, työssäkäynti- ja yhdyskuntarakennetarkastelu soveltuu kuvaamaan myös Joensuun seudun yhdyskuntarakennetta ja nostaa esiin yhdyskuntarakenteen keskeiset kysymykset.

Elinkeino- ja kasvupolitiikan merkitys ja elinvoimaisuuden vahvistaminen ovat tärkeitä perusteluja sille, miksi kuntien voimavarat tulisi koota yhteen niin, että ne ovat mahdollisimman lähellä yritysten ja asukkaiden arkea ja toisaalta turvaavat riittävän kompetenssin ja voimavarat. Elinvoiman kannalta ydinkysymys on elinkeinopoliittisesti elinvoimaisten ja elinkelpoisten talousalueiden muodostaminen, johon voidaan vastata kehittämällä kuntarakennetta.

Kunnan taloudellinen tilanne

Selvityspohjana on oikeansuuntainen. Kuntaliitosten kannalta olisi välttämätöntä kyetä ennakoimaan talouden kehitystä ja tehdä tarvittavat ratkaisut oikea-aikaisesti. Verorasituksen eroja seudun, maakunnan tai valtakunnan sisällä tulisi kyetä nykyisestäään kaventamaan ja tähän liittyvä kestävä kehitys tulee oikaista. Talouden suhteen kriisikuntien liitokset ovat kaikkein ongelmallisimpia ja saattavat myös rasittaa kohtuuttomasti niiden kuntien taloutta, joihin liitos aikanaan kohdentuu.

Selvitysalueesta poikkeaminen

Poikkeamisen edellytykset on määriteltävä lakiluonnoksessa oikean suuntaisesti. Joensuun seudulla tulee arvioidavaksi erityisen harvan asutuksen ja laajan pinta-alan vaikutus suhteessa mahdollisesta kuntaliitoksesta saataviin etuihin. Ilomantsin osalta poikkeamisen edellytykset ovat olemassa. Tähän liittyvä kuntien arviointi tarkentuisi tehtävän kuntajakoselvityksen yhteydessä.

Esityksen sisältämät määräajat ja menettelyt

Lakiluonnoksessa esitetyt määräajat ovat varsin tiukat. Joensuun kokemukseen viitaten voidaan todeta, että kuntaliitoksen ensimmäisinä vuosina (1 – 2 vuotta) uudistetaan hallinto- ja ohjausrakennetta sekä sopeutetaan tai luodaan uutta toimintakulttuuria sekä palvelutuotannossa että poliittisessa järjestelmässä. Jos kuntaliitos tehdään vuoden 2015 alusta, voi vuonna 2017 aloittava valtuusto keskittyä mm. palvelutuotannon järjestämisen tehostamiseen ja uuden/laajentuneen kunnan strategiseen ohjaukseen.

Jotta ehdotetuissa määräajoissa voitaisiin pysyä, tulisi kuntarakennelaki valmistua ajoissa ja kuntaliitosselvitysten käynnistyä mahdollisimman hyvissä ajoin vuonna 2013, jotta yhdistymisselvitykset ja niihin perustuvat yhdistymisesitykset olisi mahdollista tehdä 1.4.2014 mennessä. Kuntaliitosselvitykset määrittäisivät tarkemmin mahdollisten kuntaliitosten aikataulun.

Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntajaon muuttamisesta

Joensuun kaupungin näkemyksen mukaan kunnat ovat tulevaisuudessa yhdistymisselvityksissä tasavertaisia neuvottelukumppaneita ja neuvottelut tulee voida käydä ilman pelkoa pakkoliitoksista.

Valtioneuvoston toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin on perusteltu, jos kunnan kyky peruspalvelujen järjestämiseen on vaarantunut eivätkä kuntalaiset saa tarvitsemiaan palveluja. Tarkastelun tulee olla tulevaisuutta ennakoivaa.

Kunnalla tulee olla taloudelliset ja henkilöstövoimavarat tehtäviensä hoitamiseen ja palvelujen yhdenvertaiseen järjestämiseen. Kunnalla tulee olla riittävä kyky omaan palvelutuotantoon ja sitä kautta kyky hallita markkinointa palveluiden tuotantotapojen monipuolisuudessa. Valtioneuvostolla tulisi olla mahdollisuus arvioida jatkossa myös laajemmin kunnan todellista kykyä pitkäjänteiseen palvelutuotantoon em. näkökulma huomioon ottaen. Yhdistymisselvityksissä tätä tulisi arvioida alueen näkökulmasta.

Henkilöstön asema

Irtisanomissuojan määrittelyä voidaan peruslähtökohtaa pitää oikeana ja välttämättömänäkin uudistuksen toteutusmahdollisuuksien kannalta. Henkilöstön ikärakenne ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kasvava palvelutarve lieventää asiasta mahdollisesti heijastuvia ongelmia.

Irtisanomissuojan ketjuttuminen on ongelmallista ympäristössä tapahtuvista muutoksista johtuen. Myös irtisanomissuojan laaja tulkinta (mm. liikelaitokset) Joensuun kokoisen keskuskaupungin laaja toimiala huomioon ottaen on perusteeton ja voi johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin. Laissa tulisi nykyistä tarkemmin rajata irtisanomissuojan laajuus.

Jos ja kun kuntatalous kiristyy voimakkaasti, pitkä irtisanomissuoja voi olla taloudellinen uhka ja estää toiminnan ja tuottavuuden kehittämisen ja se voi myös betonoida toimintarakenteita.

Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki

Yhdistymisavustusten jatkaminen on tarpeellista ja yhdistymisavustusten käytön ohjaamista esitetyllä tavalla perusteltuna. Talouden kriisikuntien osalta tuleva lisäosa vaikuttaa varsin riittämättömältä ja mm. tämän vuoksi yhdistymisratkaisut tulisikin tehdä ennen näkyvissä olevaa kriisiytymistä. Selvityspereusteiden vastaisiin yhdistymisiin tukea ei tule maksaa.

Valtionosuuksien menetysten korvaamista Joensuun kaupunki pitää välttämättömänä. Valtionosuuksien menetyksen kompensointi tulee tehdä selkeäksi ja läpinäkyväksi. Tarkastelu tulee tehdä palvelutasoisesti.

Lakiluonnoksen 59 §:n määräyksen mukainen peruspalveluiden valtionosuuksista tehtävä vähennys voi tilanteessa, jossa tavoiteltuja kuntien yhdistymisiä tulee suuri määrä, olla merkittävästikin yhdistymisavustuksia tosiasiasa pienentävä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Joensuun kaupunki näkee perustelluksi erikoissairaanhoidon sisällyttämisen vahvan peruskunnan muuhun järjestämisvastuuseen. Sosiaali- ja terveystalvelujen, erityisesti erikoissairaanhoidon kustannuskehityksen, ja siitä seuraavien rahoitusongelmien jatkuminen nykyisellään uhkaa koko yhteiskunnan toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuksia toteuttaa tavoitteena olevaa perustalvelujen ensisijaisuutta ja vaikuttavaa ennaltaehkäisyä ja siten kansalaisten yhdenvertaisuutta. Järjestämis- ja rahoitusvastuun kokoaminen nykyistä suuremmille väestöpohjille on tärkeää ohjauksen, tuottavuuskehityksen, kustannusvaikuttavuuden ja sosiaali- ja terveystalveluiden rationaalisen palveluverkoston kehittymisen näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteellinen kehittäminen liittyy keskeisesti kuntarakenne- ja rahoitusmallitarkasteluun. Perusterveydenhuollon ja sosiaaltalveluiden lisäksi myös erikoissairaanhoidon järjestäminen samassa kokonaisuudessa on välttämätöntä. Erityisvastuutasen (ERVA) aseman, valtuutuksen ja päätöksentekojärjestelmän tulee olla selkeitä. Tällä kokonaisuudella (järjestäjätahot, eli vahvat peruskunnat ja/tai ERVA:t) tulee olemaan oleellinen merkitys tulevien rakenteiden toimivuuteen ja vahvojen peruskuntien mahdollisuuksiin ohjata kyseisiä toimintoja ja talveluita.

Joensuun kaupunki esittää, että nykyistä sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä muutettaisiin siten, että se mahdollistaa ns. keskustaupunkimallin toteuttamisen. Keskustaupunkimallissa sairaanhoitopiirien tehtävien järjestämisvastuu siirtyisi nykyisten sijaintikaupunkiensä hallintaan. Keskustaupunkimallissa vahvalla peruskunnalla on järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaaltalveluiden järjestämisestä.

Tämä malli mahdollistaa nykyistä saumattomamman yhteistyön erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden välille. Demokratian näkökulmasta tämä mahdollistaa toiminnan yksiportaisen ohjauksen ja päätöksenteon. Keskuskaupunkeihin muodostettaisiin yhteistoiminta-alueen kuntien edustajista koostuva yhteislautakunta, joka järjestää koko alueen väestölle kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut. Mallissa sairaalat ja toimintayksiköt voidaan organisoida kunta-, kuntayhtymä-, liikelaitos tai osakeyhtiömallilla hyödyntäen myös täydentävänä monituottajuuden mahdollisuuksia.

Erityisvastuualue toimintojen (ERVA) järjestämistä varten niihin kaupunkeihin, joiden organisaatioihin yliopistosairaalat siirtyvät, perustetaan monijäseniset toimielimet valmisteluhenkilöstöineen. Toimielimiin kootaan edustus koko ERVA-alueelta. ERVA-toimielin päättää erikoissairaanhoidon yhteistoimintasopimuksesta ja työnjaosta. ERVA-toimielin ei edusta tuotantoorganisaatiota.

Peruserikoissairaanhoitotoiminnot hoidettaisiin myös yliopistokeskussairaalakaupungeissa keskuskaupunkivetoisesti.

Joensuun kaupunki pitää ensisijaisena järjestämis- ja rahoitusvastuun ja niihin liittyvän organisoinnin selkiyttämistä ja riittävää väestöpohjaa, joka täytyisi olla vähintään 150 000 asukasta.

Edellä kuvatulla mallilla turvataan ennakoivan terveyttä ja hyvinvointia edistävän näkökulman huomioon ottaminen kaikessa kunnallisessa toiminnassa ja sosiaali- ja terveyspalvelutuotannon integrointi muiden kunnallisten palveluiden kanssa kokonaisuutena. Mallissa erikoissairaanhoito, perusterveydenhoito ja sosiaalipalvelut ovat samassa asemassa sekä taloudellisesti että poliittisen vastuun osalta.

Joensuun kaupunki ei pidä erillisen ylikunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisorganisaation (esim. sote-alueen) luomista omaa kaupunkiseutuansa koskien ensisijaisena vaihtoehtona.

JOENSUUN KAUPUNGINHALLITUS

Kaupunginjohtajan vs.

Jari Horttanainen

Talous- ja strategiajohtaja

Risto Väänänen

JAKELU

LIITE

Valtiovarainministeriö

Joensuun kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote 25.2.2013 § 50